

3 Podněty ke zvýšení kvality a efektivity školních vzdělávacích programů v praxi škol na základě hodnocení České školní inspekce

3.1 Zajistit vypracování Národního programu vzdělávání, který by obsahoval mj. vzdělávací cíle závazné pro hlediska hodnocení

V období od roku 2005 byl v České republice zásadně přebudován vzdělávací systém, vznikla ojedinělá soustava vzdělávacích programů na národní úrovni a každá základní škola dokázala zpracovat vlastní originální dokument – školní vzdělávací program. Na národní úrovni byl nově vymezen povinný obsah základního vzdělávání ve dvou RVP ZV, podle nichž školy připravily vlastní školní vzdělávací programy. Současná podoba RVP a ŠVP není bezproblémová. Stav RVP následně vytváří problémy v naplňování ustanovení zákona, podle kterého má být RVP závazný pro hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných školám ze státního rozpočtu.¹¹

3.2 Změnit RVP a sjednotit terminologii RVP s platnými školskými předpisy, upřesnit nejednoznačné pojmy

Dlouhodobé zásady a cíle vzdělávání jsou součástí školského zákona a odrážejí trvalé hodnoty vzdělávání jak pro společnost, tak na individuální úrovni. Nově je definována vzdělávací instituce a založen rejstřík škol a školských zařízení. Řada úkolů pro školy je jasně vymezena v samotném školském zákoně a v prováděcích předpisech. Při přípravě rámcových vzdělávacích programů se nepodařilo terminologicky ani obsahově koordinovat tyto základní regulátory navzájem, což vyvolalo řadu praktických problémů a nadále ovlivňuje kvalitu dokumentů i aktivity základních škol. Je nutné zajistit soulad RVP s platnými právními předpisy. Především obsah vzdělávání se odlišně člení na vzdělávací obory, nebo obsahové okruhy. Odlišnosti jsou i v dalším rozdělení vzdělávacího obsahu mezi vzdělávacími oblastmi a průřezovými tématy. Tyto odlišnosti zakládají nejednotnost ve vymezení obsahu vzdělávání, znesnadňují práci pedagogickým pracovníkům ve školách a také znemožňují jednotné pojmenování v právních předpisech.

Text RVP není vždy jednoznačný a obsahuje doporučující až metodické formulace, které nejenže mohou být ve školách různě vykládány, ale svým charakterem přesahují i zákonné zmocnění.

Nejednoznačné je postavení doplňujících vzdělávacích oborů, vymezení průřezových témat a v jejich rámci forma konkretizace námětů a činností v učebních osnovách v ročnicích. Vzdělávací obsah RVP je v některých částech vymezen příliš obecně, je obtížně uchopitelný a očekávané výstupy jsou pak téměř nekontrolovatelné. Nezbytnost aktualizace RVP i dopracování externích vzdělávacích standardů, které na obsah RVP navazují, prokazují mimo jiné také analýzy výsledků první celoplošné generální zkoušky ověřování výsledků žáků na úrovni 5. a 9. ročníků základních škol, kterou Česká školní inspekce realizovala v závěru školního roku 2011/2012, a v zásadě také doporučení Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) ve vazbě na hodnocení vzdělávání v České republice.

¹¹ Viz § 3 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.